

TURIZM SOHASINING RIVOJLANISHINI TURIZM INFRATUZILMASINING O'RNI (FARG'ONA MINTAQASI MISOLIDA)

Ro'zmatov B.Z.

(O'zbekiston Milliy universiteti, O'zbekiston)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11350455>

Annotatsiya: Maqolada turizm sohasining tivojlanishida infratuzilmaning o'rni va uni takomillashtirish masalalari berilgan.

Kalit so'zlar: turizm, infratuzilma, mehmonxona, mintaq, transport, muzey, raqobat.

Turizm sohasining rivojlanishini turizm infratuzilmasisiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Turizm infratuzilmasi XIX asr oxirlarida hozirgi mamlakatlar iqtisodiyotida endigina shakllanayotgan edi. Bugunga kelib ushbu infratuzilma dunyoning uchinchi ko'p daromad keltirayotgan sohasiga aylanganligi hech kimga sir emas. Bu sohani o'rganish davr taqozosi desak bo'ladi. Bugungi kunda turizm industriyasi dinamik ravishda rivojlanayotgan xizmatlar xalqaro savdosi turi bo'lib kelmoqda.

—Turizm infratuzilmasi||ga turizm tashkilotlari, turistlarga ko'rsatiladigan joylar, mehmonxonalar, ovqatlanish tarmoqlari, transportlar, yo'llar va turizm bo'yicha mutaxassislar kiradi. Hozirgi kunda respublikamizda turizm infratuzilmasini jahon andozalariga javob beradigan qilib tartibga keltirish uchun ancha mablag'ajratish kerak. Turim infratuzilmasi iqtisodiy yoki siyosiy umumiy tuzilishni tarkibiy qismlarga bo'lib, yordamchi, bo'ysunuvchi harakterga ega va umumiy tuzilmaning bir tekisishlashini ta_minlashga xizmat qiladi. Yetarli infratuzilma turlarining asosiy nuqtalarini quyidagicha guruhlashimiz mumkin: hududiy qo'l mehnati va kerakli vosita; tunash komplekslari (otel, motel, kemping); suvning, asosan ichiladigan suvning tahminlanishi; kanalizatsiya, telekommunikatsiya; yetarli miqdorda oziq-ovqat mahsulotlarining tahminlanishi; sog'liqni saqlash tizimining bo'lishi; xavfsizlik jihatidan kerakli manbalarni tahminlaydigan transportlar; portlar, ishonchli temiryo'l; tarixiy yodgorliklar va an'analarni himoya qiladigan dasturlarning chiqarilishi; shu bilan birga atrof-muhit nihimoya qilish; madaniy ko'rsatuvlar tartibi va o'qish joylari, kutubxona, muzey, teatr, xususiy va davlatga tegishli madaniy markazlarni qurish; piyodalarning shovqinga, changga, tumanga qarshi tadbirlarini ishlab chiqish, yashil joylar va chiroyli bog'larning barpo qilinishi; piyodalarga va velosipedchilarga mo'ljallangan yo'llarni, imoratlarni, skameykalarni va damolish joylarini, axlat tashlash joylarini tartibga keltirish; turizmni kasb qilgan insonlarni o'qitish va o'zo'zini rivojlantiruvchi imkoniyatlarning yaratilishi; tabiiy ofatlardan saqlanish tadbirlari, o't o'chirish

xizmatlari. Foyda maqsadini ko'zlagan turizm tashkilotlari, marketing xizmatlari, mehmonxona, transport xizmatlari, oziq-ovqat xizmatlari, chakana savdo do'konlari va boshqa turli vositalar kabi bir-biridan farqli xizmatlar turizm infratuzilmasining bir bo'lagi hisoblansa, foydasining qanchasini turistlardan, qanchasini hamkorlik asosida olinganligiga bog'liqdir. Turizm infratuzilmasi, iqtisodiyotning agrosanoat kabi boshqa industriyalariga foyda keltiruvchi bir tarmoqdir.

Markaziy Osiyoning qoq markazida joylashgan Farg'ona viloyati o'zining boy tarixi, jonli madaniyati va hayratomuz tabiiy go'zalligi bilan mashhur O'zbekistonning durdonasidir. Biroq, mintaqaning sayyohlik va rekreatsion infratuzilmasi istiqbolli bo'lsa-da, asosiy sayyohlik yo'nalishi sifatida o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish uchun hal qilinishi kerak bo'lgan bir nechta muammolarga duch kelmoqda. Ushbu maqola infratuzilmaning hozirgi holatini o'rganadi, asosiy masalalarni aniqlaydi va takomillashtirish strategiyasini taklif qiladi. Turistik va rekreatsion infratuzilmaning hozirgi holati. Farg'ona viloyati tarixiy joylar va madaniy diqqatga sazovor joylardan tortib tabiiy qo'riqxonalar va dam olish maskanlariga qadar turli diqqatga sazovor joylarga ega.

Tarixiy va madaniy joylar: mintaqada Xudoyorxon saroyi bilan mashhur Qo'qon va an'anaviy ipak ishlab chiqarishi bilan mashhur Marg'ilon kabi qadimiy shaharlar joylashgan. Ushbu saytlar butun dunyo bo'ylab tarix ixlosmandlari va madaniy sayyohlarni jalb qiladi.

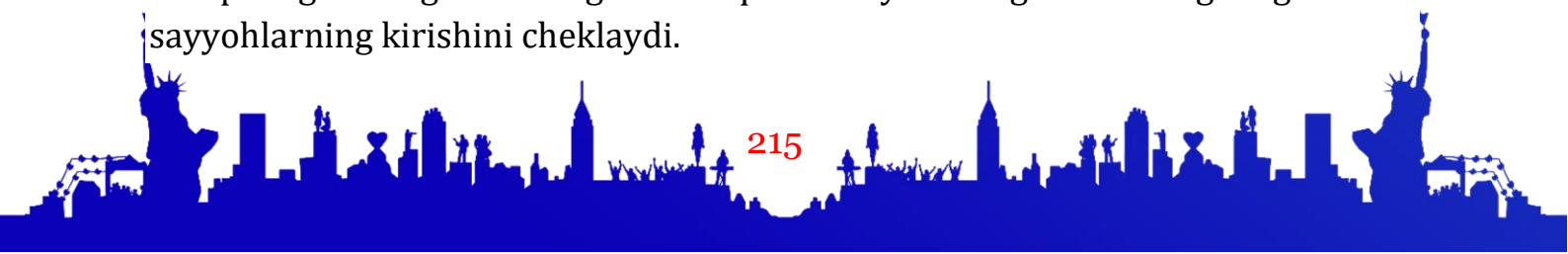
Tabiiy diqqatga sazovor joylar: Farg'ona vodiysi o'zining yam-yashil landshaftlari bilan ekoturizm uchun ideal. Aksu-Jabag'li qo'riqxonasi kabi joylar sayr qilish, qushlarni tomosha qilish va turli xil flora va faunani boshdan kechirish imkoniyatlarini taklif etadi.

Dam olish maskanlari: mintaqadagi shaharlarda mahalliy aholi va sayyohlarga xizmat ko'rsatadigan bog'lar, muzeylar va madaniyat markazlari mavjud. Bularga Farg'ona o'lkashunoslik muzeyi va Qo'qondagi viloyat teatri kiradi.

Ushbu diqqatga sazovor joylarga qaramay, turizm va dam olishni qo'llab-quvvatlovchi infratuzilma yaxshilanish uchun katta imkoniyatlarga ega. Asosiy tashvish sohalariga transport, turar joy va xizmat ko'rsatish sifati kiradi.

Muammolar:

Transport: mintaqaga avtomobil va temir yo'l orqali kirish mumkin bo'lsa-da, ushbu xizmatlarning sifati ko'pincha pasayadi. Yo'llar ko'pincha yomon ahvolda, jamoat transporti esa ishonchsiz va noqulay. Yaqin atrofdagi Farg'ona aeroportiga to'g'ridan-to'g'ri xalqaro reyslarning cheklanganligi ham sayyohlarning kirishini cheklaydi.

Turar joy: yuqori sifatli mehmonxonalar va mehmonxonalar etishmaydi. Mavjud ob'ektlar ko'pincha zamonaviy qulayliklarga ega emas va xalqaro standartlarga javob bermaydi, bu esa xalqaro mehmonlarni to'xtatishi mumkin.

Xizmat sifati: mehmonxona xizmatlari, jumladan, mehmonxonalar, restoranlar va turistik axborot markazlarida mijozlarga xizmat ko'rsatish sezilarli yaxshilanishni talab qiladi. Til to'siqlari, etarli tayyorgarlik va professionallikning etishmasligi sayyohlar orasida keng tarqalgan shikoyatlardir.

Rag'batlantirish va Marketing: mintaqa xalqaro platformalarda etarli darajada reklama qilinmasligidan aziyat chekmoqda. Ko'plab potentsial sayyohlar Farg'ona viloyatida mavjud bo'lgan diqqatga sazovor joylar va tadbirlardan bexabar.

Yaxshilash strategiyalari. Farg'ona viloyatini raqobatbardosh sayyohlik yo'nalishi sifatida yuksaltirish uchun bir qancha strategiyalarni amalga oshirish kerak:

Transport infratuzilmasini takomillashtirish:

Yo'llarni yangilash: mintaqada yumshoq sayohat qilishni osonlashtirish uchun asosiy yo'llar va avtomagistrallarning holatini yaxshilashga sarmoya kiritish.

Jamoat transportini takomillashtirish: asosiy sayyohlik joylarini ulash uchun ishonchli va qulay jamoat transporti tizimini, shu jumladan avtobuslar va poezdlarni ishlab chiqish.

Havo aloqasi: Farg'ona aeroportiga to'g'ridan-to'g'ri xalqaro reyslar sonini ko'paytirish va yuqori turistik trafikni samarali boshqarish uchun aeroport ob'ektlarini yaxshilash.

Turar joyni rivojlantirish:

Mehmonxonalarni yangilash: mavjud mehmonxonalarni yangilash va xalqaro standartlarga javob beradigan yangilarini qurish uchun mehmondo'stlik sohasiga investitsiyalarni rag'batlantirish.

Muqobil turar joy: turli xil turar joy variantlarini taklif qilish uchun uy-joy va butik mehmonxonalar kabi ekologik toza va madaniy immersiv turar joy variantlarini targ'ib qilish.

Xulosa

Farg'ona viloyati o'zining boy tarixiy merosi, madaniy boyligi va tabiiy go'zalligi tufayli sayyohlik maskani sifatida ulkan salohiyatga ega. Biroq, ushbu potentsialdan to'liq foydalanish uchun turistik va rekreatsion infratuzilmani yaxshilash uchun birgalikda harakat qilish kerak. Transport, turar joy, xizmat ko'rsatish sifati va marketing masalalarini hal qilish orqali mintaqa ko'proq

sayyohlarni jalb qilishi va ularga unutilmas va yoqimli tajriba taqdim etishi mumkin. Bu, o'z navbatida, mahalliy iqtisodiyotni rivojlantiradi va mintaqada barqaror rivojlanishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 16 avgustdagi PQ-3217-son «2018-2019 yillarda turizm sohasini rivojlantirish bo'yicha chora-tadbirlari tadbirlar to'g'risida»gi Qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 7 fevraldagi PQ-3514-son «Ichki turizmni jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida»gi Qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 2 apreldagi 03/1-220- son bilan tasdiqlangan «Qoraqalpog'iston Respublikasi va viloyatlarda namunali fermer xo'jaliklarini sayyohlarga xizmat ko'rsatishga moslashtirish, ularga sayyohlarni jalb qilish hamda ularning mamlakatimizda bo'lish muddat-larini uzaytirish maqsadida agroturizm va qishloq turizmini rivojlantirish bo'yicha chora-tadbirlar dasturi».
4. „New Study Reveals Wellness Tourism“. SRI International (31-oktyabr 2013-yil). 16-dekabr 2014-yilda asl nusxadan arxivlandi. Qaraldi: 16-dekabr 2014-yil.
5. Medical Tourism and New Delhi Metallo β - Lactamase 1- A Concern and Threat.
6. olunteer tourism. Characterisation and debates of a global phenomenon. Marta Salvador Almela Alba Sud Editorial Contrast Reports Series, no. 13, 2020
7. Mirzayev M.A., Aliyeva M.T. Turizm asoslari. O'quv qo'llanma.-T.:
8. O'zbekiston faylafuslar jamiyati, 2011.297 b.
9. Tuxliyev I.S., Qudratov G'H., Pardayev M.Q. Turizmni rejalashtirish. Darslik. – T.: “Iqtisod-moliya” nashriyoti 2010. 264 b.
10. Mamatqulov X.M. «Turizm infratuzilmasi» O'quv qo'llanma. –T.: «O'zbekiston faylafuslar jamiyati» nashriyoti, 2011. 335 b.
11. www.stat.uz (O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi sayti).
12. www.farstat.uz (Farg'ona viloyati statistika bosh boshqarmasi sayti)

